

KUPUJTE
VOJNE BONDE!
Najstarejši
slovenski dnevnik
v Ohio
★
Oglaš v tem listu
so uspešni

ENAKOPRAVNOST

EQUALITY

NEODVIŠEN DNEVNIK ZA SLOVENSKE DELAVCE V AMERIKI

CLEVELAND, OHIO, MONDAY (PONDELJEK) MAY 28, 1945

KUPUJTE
VOJNE BONDE!
The Oldest
Slovene Daily
in Ohio
★
Best Advertising
Medium

STEVILKA (NUMBER) 124

Cesarske palače v Tokiju so v razvalinah

Arabci na Bliznjem Vzhodu dvigajo proti Franciji

Zavezniški diplomatje iščejo rešitev
za rastočo krizo v Siriji; barikade
postavljene na ulicah v Damasku

LONDON, 27. maja — Anglija in Zed. države so da-
pričele vrsto nujnih posvetovanj, v prizadevanju, da
reši kriza, ki je nastala v Siriji in Lebanonu, kjer se
arabci pripravljajo na odprto revolto proti Francozom.

Poročilo iz Damaska javlja, da se včeraj prišlo do nemirov, katerih je bila ubita ena oseba in da orožniki stražijo vsa mesta poslopja v mestu. Ko so francoske čete korakale skozi mesto ulico, so padli strelji.

Velika napetost širila arab-
skega sveta

Angleška vlada je v svoji vlo-
kot garantica neodvisnosti
in Lebanona naznanila, da
v stalnem kontaktu z vsemi
zadeženimi strankami, in z vla-
Zed. držav.

Velika napetost je zajela vse
arabske države na Bliznjem
vzhodu, in eno poročilo pravi,
da sta Lebanon in Sirija pozva-
egiptovskega premierja, da
skliče sejo Zveze arabskih
držav.

Siroka in lebanonska vlada
je pred več dnevi naznani-
da so se pogajanja s Franci-
izjavila in da se kriza ne
more več mirno rešiti.

Kako je nastala kriza

Kriza v Lebanonu in Siriji, ki
bila po prvi svetovni vojni
prešla v Franciji pod manda-
Lige narodov, je nastala,
ker je Francija, ki je od tedaj
svojo država priznala neod-
visnost, toda trdi, da ima pra-
vo tam vzdrževati vojaške ba-
ze za vzdrževanje zvez z Dalj-
njim vzhodom, poslala tjakaj vo-
jske ojačenja.

Obe arabski državi sta odgo-
vori iz obtožbo, da so bile vo-
jaške sile poslano z namenom,
da se od njih izsili 'koncesije',
medtem ko so Francozi odgovo-
rili, da so bile vojaške čete na
poti na Daljni vzhod za boj pro-
ti Japoncem, ki imajo v oblasti
francosko Indo-Kino.

Napetost na Bliznjem vzhodu
raste

LONDON, 27. maja. — Poro-
čilo iz Damaska javlja, da so bi-
le tam okrog vseh javnih po-
slopj postavljene vreče s pes-
kom, medtem ko britski in ame-
riški diplomatje iščejo izhoda
iz rastoče krize v Siriji in Leba-
nonu.

Neko drugo poročilo javlja,
da so Francozi odprli ogenj na
važno levantsko mesto Alep-
po, kar pa še ni ugotovljeno, ker
je zveza med Aleppom in Da-
maskom pretrgana. Zvedelo pa
se je, da se je francoska posad-
ka umaknila iz trdnjave v sre-
dini Aleppa.

Sirski trumoma hitijo pod
orožje. Prostovoljem se izdaja
uniforme za organiziranje na-
rodne garde in ulice Damaska
so polne še neoboroženih rekrutov.

Francoska vlada je nocoj iz-
razila presenečenje nad veliko
važnostjo, katero se pripisuje
polažu v Siriji, in pravi, da so
se arabski narodi poslužili
rutinskega kretanja vojaških
sil kot pretveze za prelom po-
gajanj s Francijo.

GLEDE PRIMORSKE

Jutri večer ob 8. uri se v Slo-
venskem delavskem domu na
Waterloo Rd. vrši zelo važna se-
ja podružnice št. 48 SANS, na
katero se tudi vabi članstvo
ostalih podružnic, ter zastopni-
ke pri Centralnem odboru, kate-
rega tvorijo SANS, JPO, SS in
Progressivne Slovence. Na dne-
nem redu bo razmotrivanje gle-
de Primorske in važno je, da se
udeležijo vsi, ki se zanimajo za
to vprašanje.

KLUB "LJUBLJANA"

Jutri večer ob 8. uri se vrši
redna seja klube "Ljubljana" v
navadnih prostorih. Članstvo je
vabljen na polnoštevilno ude-
ležbo.

ODPELJANA V BOLNICO

Včeraj je bila odpeljana Mrs.
Anna Grozdanič, 14930 Sylvia
Ave., s Svetkovo ambulanco v
St. Joseph bolnišnico v Mount
Clemens, Mich. Želimo ji sko-
rajšnje okrevanje!

BUY
EXTRA
BONDS

Nesoglasje med člani komisije za vojne zločince

LONDON, 26. maja — S priho-
dom sodnika Roberta Jacksona,
ki bo zastopal vlado Zedinjenih
držav pri prosekuciji vojnih zlo-
činov, je prišlo na dan, da je med
člani komisije, ki ima soditi voj-
ne kriminalce, nastalo nesoglas-
je glede vprašanja procedure,
namreč, ali naj se vojne krimi-
nalce sodi po civilni ali vojaški
proceduri.

Dejstvo, da v komisiji, v ka-
teri je zastopanih 16 narodov,
nima zastopstva Sovjetska uni-
ja, napravlja položaj še bolj te-
žaven. Zapletenost je tudi pove-
čana radi nasprotujočih si zah-
tev posameznih narodov, ki zah-
tevajo, da naj se razne nacijske
prave njim izroči za kaznova-
nje zločinov, ki so bili izvršeni
na njih teritoriju.

Delo komisije gre izredno po-
drbenje.

Dr. Joža Vilfan:

Pridružitev Trsta k Jugoslaviji upravičena zahteva demokracije

(Ta sodobni članek o tržaškem vprašanju je bil objavljen
v listu "BORBA" 26. aprila. Ker je v njem pojasnjeno sta-
lišče, katerega zavzema italijanski proletariat, italijanska
žena in italijanska mladina iz Trsta, nam je še lažje pojmo-
vati, zakaj je priključitev Trsta k Združenji Sloveniji ena
glavnih točk jugoslovanske vlade; obenem tudi pobija iz-
javo bivšega podtajnika državnega departmanta Sumnerja
Wellesa, da je prebivalstvo Trsta 85% po narodnosti in sim-
patiji italijansko. Članek je prosto preveden iz srbo-hrva-
ščine. — MIRKO G. KUHEL, tajnik SANSa.)

Pred nekoliko dnevi je jugoslovanska vojska poleg
jugovzhodne obale Istre osvobodila tudi otoka Cres in Lo-
šinj. Po razsulu Avstro-Ogrske ju je zasedla Italija in ju
obdržala v smislu rapalske pogodbe od leta 1920. Sedaj
pa je jugoslovanska vojska tudi na kopnem prekorčila
staro mejo in se že nahaja blizu Ilirske Bistrice v Slove-
nskem Primorju. Pričelo se je končno osvobajanje najbolj
zapadnega našega predela — osvobajanje Slovenskega Pri-
morja. Edine naše vojske, ki so se na tem teritoriju še
pod italijansko oblastjo od njenega zloma razvijale iz prvih
partizanskih čet v brigade, divizije in korpuse, se bodo se-
daj tudi stvarno zedinile z jugoslovansko celino, da skup-
no z njo izvojujejo poslednjo bitko.

O čvrsti volji Slovenskega
Primorja, da se vključi v Titovo
Jugoslavijo, ne more biti nikake
stvarne sumnje. Niti ne more bi-
ti kakšnega dvoma v tem, da da-
našnji vstop jugoslovanske vojs-
ke na to zemljišče predstavlja
samo poslednje jamstvo, da se že
izvršeno priključenje utrdi. In
inozemstvo je pri tem imelo do-
volj prilike, da se uveri o vna-
trajnosti, požrtvovalnosti in jun-
štvu, s katerim se je narod Slo-
venskega Primorja ves čas te
vojne boril za svojo Jugoslavijo.

Že avgusta 1943 so bili pri parti-
zanskih edinicah v Slovenskem
Primorju prisotni predstavniki
Velike Britanije. Bili so prič-
dogajanja, ki se je izvršilo v
momentu kapitulacije Italije;
priprčili so se, kako je naš na-
rod kar preko noči izbrisal ves
državni aparat, katerega je Ita-
lija s takim naporom gradila 25
let. Priprčili so se, kako je naš
narod takoj priznal Osvobodil-
no fronto za edino oblast.

Leta 1944 so preostavni vojske
Velike Britanije, a kasneje
tudi sovjetska vojna misija, mo-
gli opaziti, sk akim navduše-
njem je narod v teh krajih gra-

HOPKINS IN STALIN ZAČELA POSVETOVANJE

MOSKVA, 26. maja. —
Harry Hopkins in maršal
Stalin sta danes začela po-
svetovanja v Kremlju. Zna-
čaj začetnih posvetovanj ni
bil odkrit, toda domneva
se, da sta vzel v pretrse
mnoogo vprašanj, med dru-
gim tudi prihodnjo konfe-
renco velike trojice.

Hopkinsa, ki je prišel v
Moskvo kot posebni posla-
nek predsednika Trumana,
je spremljal na obisku v
Kremelj ameriški poslanik
Harriman.

čas iz rok, kar je razvidno iz
dejstva, da je do sedaj definitiv-
no postavila na seznam vojnih
zločincev edino Hermana Goer-
inga, medtem ko njeni člani no-
čejo reči, da-li so na listi tudi ta-
ki znani naciji kot admiral Karl
Doenitz, Joachim von Ribben-
trops in Franz von Papen.

Truplo Himmlerja pokopano v neza- znamovanem grobu

LUENBEG, Nemčija, 26. ma-
ja — Truplo Heinricha Himmler-
ja, ki si je sam vzel življenje, ko
je bila odkrita njegova identite-
ta, je bilo danes vrženo v neza-
znamovan grob v nekem bliž-
njem gozdu.

Skušalo se je najti leseno kr-
sto, kakršne se je rabilo za žrtve
koncentracijskih taborišč, v ka-
terih je umrlo na stotine oseb,
ampak ker ni bilo nobene pri ro-
ki, se je truplo gestapovskega
šefa zavilo v britsko vojaško
odejo in odpeljalo nato v gozd
za pokop.

Truplo je skozi dva dni ležalo
na tleh vile, kjer si je Himmler
tekem preiskave s truplom vzel
življenje. Pri pokopu so bile na-
vzoče samo tri osebe: neki čast-
nik britske inteligenčne službe
in pad va sarženta, ki sta skopa-
la grob.

"Črv naj se vrne k črvom"

Edina opazka, ki je bila izre-
čena tekom pokopa, so bile be-
sedne britskega sarženta, ki je re-
kel: "Naj gre črv k črvom."

Kraj Himmlerjevega nezna-
movanega groba je vojaška taj-
nost, da se s tem prepreči more-
biten poizkus od strani nacijev,
da bi kdaj pozneje na grobu po-
stavili spomenik.

Skriti zaklad gestapovskega šefa odkrit

Včeraj je bil pod neko kolibo
v bližini Berchtesgadena odkrit
tajni zaklad mrtvega gestapov-
skega šefa.

Kakor se poroča, se je tam na-
šlo velike množine denarja v raz-
nih valutah, katerih skupna
vrednost znaša okrog milijon
dolarjev.

Novi grobovi

MARY ROGEL

V soboto ob 9:30 uri zjutraj
je preminila Mary Rogel, roje-
na Dular, stanujoča na 9613
Bancroft Ave. Stara je bila 62
let. Pokojnica je bila doma iz
vasi Zavode pri sv. Križu na
Dolenjskem, odkoder je prišla v
Ameriko pred 42. leti. Tukaj za-
pušča sinove: Vincenta, Matt-
hewa in Franka ter hčeri Mrs.
Antoinette Perko in Mrs. Mary
Bigoski, brata Johna in sestro
Frances Sukoyič. Pogreb se bo
vršil v torek ob 8:30 uri zjutraj
iz Louis L. Ferfolia pogrebnega
zavoda, 9116 Union Ave., ter ob
9. uri v cerkev sv. Lovrenca in
nato na Calvary pokopališče.

MARY BAMBIĆ

Koe smo že vsoboto poročali,
je umrla Mary Bambić, stara 81
let, stanujoča na 5805 Prosser
Ave. Doma je bila iz vasi Zago-
rica pri Dobrempolju, odkoder
je prišla v Cleveland pred 46 leti.
Bila je članica društva Srca Je-
zusovega in društva Srca Mari-
je. Soproj Matija je umrl pred
26 leti. Tukaj zapuša sina Ma-
thewa, dve hčeri, Mrs. Jennie Va-
lenčič in Mrs. Josephine Perpar,
13 vnukov in tri pravnuke. Po-
greb se bo vršil v torek ob 9. uri
zjutraj iz Zakrajškovega po-
grebnega zavoda v cerkev sv.
Vida in nato na Calvary poka-
pališče.

Gen. Doolittle poslan v boj na Pacifik; japonske čete so na begu iz prestolnice Okinawe

GUAM, 26. maja — Ameriški superbombniki so vpri-
zorili nov uničujoč napad na Tokio v teku zadnjih 48 ur
ter so po poročilih iz japonskih virov popolnoma uničili
centralni del japonske prestolnice. Razdejani sta obe ce-
sarski palači v osrčju mesta.

Neka japonska radijska od-
daja pravi, da je glavni del To-
kija dobesedno "do tal požgan."
Zadnjega napada na japon-
sko prestolnico, ki je tretje naj-
večje mesto na svetu, se je ude-
ležilo 500 bombnikov B-29.

Ameriška zračna sila je v
dveh zadnjih napadih, katerih
se je udeležilo tisoč superbom-
bnikov, izgubila 31 letal.

Gen. Doolittle na pozorišču pr-
vega velikega uspeha

WASHINGTON, 27. maja. —
Danes je bilo tukaj uradno na-
znanjeno, da je osma ameriška
zračna sila pod poveljstvom
gen. James J. Doolittle-a, po-
slana iz Evrope na Pacifik, da
pomaga zlomiti japonski od-
por.

Poročilo iz Prage

Nobenega nesoglasja med Benešem in
osvobodilnimi odbori. Vse temeljne
industriji bodo podržavljene

PRAGA, 21. maja — (O.N.A.) — Osvoboditev Češke in
Moravske je bila najbrže najbolj mirna operacija od vseh
v procesu osvoboditve Evrope izpod nacističnega jarma.
Med vlado in osvobodilnimi odbori ni bilo nobenih spopa-
dov niti nesporazumljenj, kot so se primerila na primer v
Franciji.

Čim se je vlada dr. Beneša vrnila, so odbori takoj od-
stopili in predali svojo oblast. Na isti mirni način se obnav-
lja demokratična oblast. Nekatere podrobnosti o tem mi je
povedal Vaclav Nosek, komunist, ki je novi notranji mi-
nister.

"Ponekod v inozemstvu," mi
je dejal, "so se širile govorice,
da bomo odrezani od zunanjega
sveta. Zanimalo vas bo slišati,
da smo že povabili ameriškega,
britanskega in francoskega am-
basadorja, da pridejo sem. Pri-
čakujemo jih od dne do dne."

"Po prihodu diplomatskih
predstavnikov, pa bomo povabi-
li tudi predstavnike svetovnega
časopisja, da se prepričajo, kako
prehajamo na demokratične me

UREDNIŠKA STRAN "ENAKOPRAVNOSTI"

"ENAKOPRAVNOST"

Owned and Published by
THE AMERICAN JUGOSLAV PRINTING AND PUBLISHING CO.
6231 ST. CLAIR AVENUE - HENDERSON 5311-12
Issued Every Day Except Sundays and Holidays
SUBSCRIPTION RATES (CENE NAROCNINI)

By Carrier in Cleveland and by Mail Out of Town:
(Po raznašalcu v Clevelandu in po pošti izven mesta):
For One Year - (Za celo leto) \$5.50
For Half Year - (Za pol leta) 3.50
For 3 Months - (Za 3 mesece) 2.00

By Mail in Cleveland, Canada and Mexico:
(Po pošti v Clevelandu, Kanadi in Mehiki):
For One Year - (Za celo leto) \$7.50
For Half Year - (Za pol leta) 4.00
For 3 Months - (Za 3 mesece) 2.25

For Europe, South America and Other Foreign Countries:
(Za Evropo, Južno Ameriko in druge tujerazne države):
For One Year - (Za celo leto) \$8.00
For Half Year - (Za pol leta) 4.50

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

104

Adamič o vprašanju slovenskega Primorja

Naš sloviti pisatelj Louis Adamič, ki je toliko pomagal k razumevanju osvobodilne borbe jugoslovanskega ljudstva v ameriški javnosti, je sedaj zastavil svoje pero v svrhu razumevanja perečega vprašanja slovenskega oz. jugoslovanskega Primorja. Naslednji njegov članek je izšel v širšem Zed. držav. tiskanem novorskem dnevniku "PM" pod naslovom: "Trieste: A Vital Challenge to the Big 3."

Bilo je neizogibno, da je Trst stopil v osrednje svetovne javnosti takoj po zmagi v Evropi. Je namreč eden izmed mnogih evropskih mejnih problemov. Ampak obenem je tudi nekaj več: je osrednja točka celotnega današnjega delikatnega mednarodnega položaja - kakor je bila Grčija preteklega decembra in januarja (in je še vedno, kajti drugače bi Britanija ne vzdrževala tam 74.000 mož vojaštva), in kakor bodo čez par mesecev ali let Dardanele, Palestine, Hong-Kong in Koreja.

Najprej glede mejnega vprašanja: ne gre samo za to, ali bo Trst dobila Jugoslavija ali Italija. Gre za celo Istro, ki reže v Jadransko morje na severu, ter za slovensko Primorsko severno od Trsta med predvojno jugoslovansko mejo na vzhodu in reko Sočo na zapadu. Sedanje ime za vse to ozemlje je Julijska krajina ali "Venezia Giulia." Drugo večje mesto v tem ozemlju je Gorica.

Na drugi strani vrhu istrskega polotoka je pristaniško mesto Reka, ki je bilo še pred tednom dni v Zedinjenih državah bolj poznano kot Trst, ki pa očitno ni več del italijansko-jugoslovanskega problema.

Večina četrtil milijona broječega prebivalstva Trsta sestoji iz Italijanov in poitalijančenih Slovanov. Ti tržaški Italijani tvorijo pretežen del Italijanov v celotnem ozemlju. Gorica ima tudi precej Italijanov in slovanskih Italijanov, kakor tudi nekatera manjša mesta na vzhodnem robu Istre.

Podeželski predeli so v veliki večini slovanski. Istrijani so večji del Hrvatov. Kmetijski okraji okrog Trsta in severno do Soče so popolnoma slovanski.

Pred drugo svetovno vojno se je na podlagi konservativnih jugoslovanskih števil v celotnem ozemlju nahajalo okrog 650.000 Slovanov napram okrog 280.000 Italijanov in poitalijančenih Slovanov.

Trst je točka glavnega spora. Vprašanje je: Ali mesto pripada zaledju, ali zaledje pripada mestu?

Italijani bi radi prepričali svet, da zaledje pripada mestu.

Med prvo in drugo svetovno vojno in zlasti tekem sedanje vojne so Jugoslavi razvili nasproten argument - da je mesto del podeželja, da je odvisno na zaledje, in to posebno velja za Trst. Zgodovina Trsta dokazuje, da so v pravem. Ker se mene tiče, je njihov argument boljši od italijanskega.

Kako je prišlo do velike narodnostne razlike med mestom in podeželjem v Julijanski krajini?

Pred dvajset stolet so predniki sedanjih Jugoslovancev, ki so prišli iz Rusije preko Balkana in srednje Evrope, na svojem pohodu proti zapadu in jugu dospeli prav do doline reke Po.

Slovenski zgodovinarji trdijo, da je bil Trst slovenska vas, ki je bila ustanovljena pred tisoč leti na kraju, kjer centralno-evropska ljudstva ležijo v direktni liniji proti morju.

Benetke, ki so skušale kontrolirati Jadransko morje (kakor je poizkusila Italija po prvi svetovni vojni), so postale oster tekmeč Trsta.

Trst je končno leta 1382, v želji, da se osvobodi vpliva Benetk, prostovoljno postal del Avstrije. Jugoslavi navajajo to dejstvo kot dokaz, da ni Trst nikdar pripadal Italiji bodisi v trgovskem ali v katerikoli drugem smislu.

S prihodom 19. stoletja se je začel uveljavljati nacionalizem. To je bilo v nasprotju z načrti Habsburžanov, ki so sledeč staremu geslu "deli in vladaj," postavili eno na-

rodnost proti drugi. Ker so bili Italijani po številu brezpomembni, v slovanski narodni zbuženosti pa se je videlo nevarnost, je bila Avstrija naklonjena Italijanom.

Toda ljudstvo v podeželskih krajih se je trdovratno držalo svojih slovanskih in kmetijskih običajev.

Pred prvo svetovno vojno in tekem njenega začetka je imela Italija zavezništvo z Avstrijo in Nemčijo, toda ju je izdala v zameno za tajni londonski pakt, ki je bil sklenjen 26. aprila 1915, v katerem so Britanija, Francija in caristična Rusija pristali, da po dobljeni zmagi dobi večje kose avstrijskega (dejansko jugoslovanskega) ozemlja. Italija je leta 1918 okupirala te kraje in celo več.

Predsedniku Wilsonu ni bilo ničesar znanega o londonskem paktu. Ko je bil obelodanjen, je vodil na mirovni konferenci v Parizu boj proti njemu, ampak brez uspeha.

Jugoslavija, ki je bila nova država, ni bila pripravljena, da bi se merila z Italijo. Vendar ji je uspelo spraviti Italijane iz večjega dela Dalmacije. Italija je obdržala Trst in Istro, goriško provinco, mesto Zadar v centralni Dalmaciji, in nekaj otokov. D'Annunzio se je s tajnim odobravanjem Italije polastil Reke.

Pričela se je brezobzirna kampanja raznarodovanja. Slovenski in hrvaški jezik je bil odpravljen iz lokalnih vladnih uradov, sodnij, šol in celo iz cerkve. Ljudje so bili prisiljeni poitalijančiti svoja imena in bili so kaznovani, ako so novorojenim otrokom dali slovanska imena.

Dejstvo, da se je to pričelo v času, ko je bil v vladi Sforza, t. j. pred fašistično dobo, je vzrok za prepričanje med Jugoslavi, da je bil boj proti njih ozemlju in kulturi prej italijanski kot pa odprto fašističen.

(Zaključni del tega važnega Adamičevega članka bo priobčen v jutrišnji izdaji "Enakopravnosti.")

IZ KRALJESTVA MRAVELJ

(Nadaljevanje in konec.)

V kraljestvu mravelj je sam kraljica edina oseba, ki živi drugo življenje, kakor navadne mravlje. Pa tudi ona ima naloge, to je, da skrbi za naraščaj rodu in vali jajca. Sicer obstoji poleg kraljice tudi kralj, toda ta je, kakor obče znano in kot smo omenili zgoraj, le član rodu, ki se pusti iz usmiljenja živeti gotovi čas, da kratkočasno kraljico. Vsi kralji so namreč zelo neumno bitja in popolnoma brez koristi za celokupnost. Mravlje opravljajo vsa dela same; vse se vrši v redu in pod strog disciplino.

Delavske mravlje izvršujejo vsa dela, to je poljedelstvo, živinorejo, lov in vrtnarstvo. Največji čudež v organizaciji mravelj pa je to, da si drže posamezne vrste mravelj tudi sužnje in prireajo dobro organizirane love za istimi, pri katerih razvijajo toliko prebrisanosti in tako visoko disciplino, da mora človek od začudenja ostrmeti, kadar spozna vse to natančno.

Vse mravlje vodijo vojne z drugimi rodovi, toda le nekaj je takih vrst, ki pripravljajo posebne roparske pohode za sužnje.

V srednji in severni Evropi se nahaja te vrste roparska mravlja, ki se zove "mravlja amazonka". One žive v stavbah iz prsti s samo enim vhomom. Amazonke si drže sužnje, ki jih oropajo iz mravljišč takozvanih podzemskih mravelj, ali pa iz onih, ki se zvežejo tudi sužnje. Te vrste mravelj se nahaja po navadi pod kamenjem, ali pa v mravljišču podobnem malemu klobuku.

Amazonke se pozna po zaočroženih gornjih čeljustih, ki so na koncu ostre. Sužnje si dobe amazonke s tem, da napadajo gnjezda poprej imenovanih mravelj, katerim vzamejo v boju jajca in jih odnesejo v svoja mravljišča.

Kako se vrši ta napad, je opisal naravoslovec Forel na sledeči način: "Neki dan popoldne so se odpravile amazonke na svoj roparski pohod. Bilo je ob tretji uri. Spočetka je šla cela bojna črta nekoliko stransko od svojega doma, nakar so zavzele zopet ravno pot proti državi podzemskih mravelj. Jaz sem sledil armadi in sem kmalu našel državo, katero so hotele amazonke napasti. Bila je pet-

najst korakov od njihovega doma in tedaj oddaljene komaj še dva koraka od prednjih straž, katere so bile poslale naprej. Posamezni deli predstraže so prišli v tem času tako blizu, da so bile komaj pol pedi od mravljišča. Kakor hitro so ti deli predstraže spoznali, da so v bližini sovražnika, so se obrnile nazaj in se pridružile ostalemu oddelku. Takoj nato je stopilo iz prvih vrst predstraže nekaj mravelj, ki so odšle takoj proti glavni armadi, ki je bila nekaj korakov vzadaj. Takoj ko so predstraže došle do glavne armade, se je ista postavila v bojno črto, na kar se je pričel naskok. V tridesetih sekundah je bila cela armada pred mravljiščem na sprotniku. Potem, ko je cela armada stala mirno nekaj sekund, se je, kakor na povelje pričel napad in sicer od vseh strani in z veliko silo.

To je bilo potrebno. V tem trenutku, ko se je armada vstavila pred mravljiščem, je bila že opažena in nekaj sekund kasneje je bilo mravljišče že zasedeno od velike armade, ki je bila pripravljena braniti se do smrti. Potem se je pričel nepopisen boj. Vzlic hrabremu odporu je vdrl en del sovražnika takoj v spodnje dele mravljišča, odkoder so se vrstile z jajci. Vsaka amazonka je nosila po eno. V tem trenutku pa je prišla velika množica napadenih mravelj iz izhoda; tudi te so nosile jajca, katere so hotele spraviti na varno. Zbežale so iz bojišča in splezale na drevesa ali na grmovje, da rešijo jajca pred sovražnikom. Amazonke, ki so nosile jajca, so se podale takoj proti svojemu domu v velikih skupinah, ki so sledile ena drugi, med tem ko so bile prve roparke na poti proti domu, se je glavni del armade še vedno boril na življenje in smrt. Nekaj sekund za tem, ko so prve roparke odšle, se je spustila za njimi cela armada in boj se je za trenutek končal. Toda le za trenutek. Kakor hitro so namreč videle napadene mravlje, da sovražnik beži, so se takoj postavile v bojno črto, in kar so pričele zasledovati sovražnika. Dohitele so ga kmalu. Vsaka posamezna se je vrgla na eno amazonko, katere je nosila jajce ter ji ga skušala odvzeti. Čudno je, kako so se amazonke

Pridružitev Trsta k Jugoslaviji - upravičena zahteva demokracije

(Nadaljevanje s 1. strani)

del svoje narodne zemlje. Od vseh strani obkoljuje Trst kompaktno naseljena slovenska zemlja in devet desetink leži na tleh, ki so še pred sto leti bile lastni slovenskega kmeta. Slovenci tvorijo ogromno večino v predmestjih in predstavljajo tudi znatni del prebivalcev sredine same. S svojimi meščanskimi funkcijami, a posebno kot luka prostranega zaledja, je Trst neolčljivo vezan s slovenskim svetom. Vsled tega je slovenski narodni program, program Združene Slovenije, vedno zajemal tudi Trst. Radi ustvarjenja tega programa se je podal v borbo leta 1941 v Osvobodilno fronto in na tem programu stojijo danes tudi vsi jugoslovanski narodi.

Zlasti zadnje čase se v zunanjem svetu veliko razpravlja o tej naši zahtevi in mnogi so nam to našo pravico poskušali zanikati. Od naše strani smo že prinesli vse argumente, ki so nam v prilog, in ne mislimo jih sedaj ponavljati. Dotakniti se hočemo le dveh stvari:

1—Slovenci in vsi jugoslovanski narodi zahtevajo Trst v imenu demokracije, in

2—S to zahtevo se strinjajo tudi vse demokratične mase Trsta.

Resnica je, da je danes pretežna večina tržaškega prebivalstva italijanske narodnosti in da je, ako tudi ne v toliki meri, bilo tako tudi pred prvo svetovno vojno. Toda je resnica tudi to, da bi danes Trst bil po večini svojega prebivalstva slovenskega značaja, ako bi ga zadnjih sto let upravljal demokracija.

Toda medtem pa je mestna uprava, zlasti nekoliko branile. Nasprotnica je prvo popadla za nogo in potem je skušala pograbit jajce. Amazonka pa je čakala do tega trenutka. Kakor hitro je čutila, da ima nasprotnica svoji čeljusti na jajcu, je istega izpustila in pograbila sovražnika za vrat. Ako isti ne izpusti jajca takoj, tedaj mu odrga amazonka glavo; čudno pa je, da čaka vedno nekaj trenutkov, da nasprotnici priložnost, da se poda in izpusti jajce.

Amazonke so potem nadaljevale svojo pot kot zmagovalke. Naropana jajca izvale in mladiče vzgoje potem kot sužnje. Tako so v mravljišču potem trije stanovi, ki pa žive kot ena celota brez stanovske razlike. V tem prekašajo človeka.

Pri tem pa je čudno, da ni nobene razločka med delavkami lastnega rodu in med sužnjami. Vse opravljajo enaka dela ter uživajo iste pravice. Nikdar ne skuša sužnja, da bi šla nazaj na svoj dom k svojemu rodu. Vse sužnje so tako vdane svojemu gospodarjem, da sovražijo celo svoj lastni narod in se bore proti njemu pri vsaki priložnosti.

To kaže, da je tudi pri njih suženjska narava, kakor pri človeku, ki vedno poljublja roko, ki ga tepe. Tudi mravlje so v tem oziru na nizki stopnji. Za suženjsko mravljo je vdana popolnoma svojemu gospodarju. Ona opravlja vsa dela, izpolni vse dolžnosti in se ne zaveda, da je ponižna, da služi tujemu gospodarju. Ona se ne briga, ako dela za dobro tujega rodu in proti lastnemu rodu. Ona je pri tem kot nezaveden delavec; delo ima in kos bornega kruha, za drugo pa se ne briga.

Namen držanja sužnje pri mravljah je ta, da imajo z njimi več delavskih moči. Radi tega si jih dobe amazonke, kakor

(Nadaljevanje na 4. strani)

desetletij pred prvo svetovno vojno, bila v rokah italijanskega reakcionarnega vodstva, a slednje je sistematično in čestokrat tudi nasilno raznarodovalo Slovence, katere je iz njihovega prirodnega ljudskega rezervarja v mesto privabil hitri razvitek Trsta. In če jih je bilo na desetine in destine tisočev, v vsem tem času niso dobili v mestu niti ene slovenske šole, niti ene javne kulturne ustanove, niti ene gospodarske podpore, niti ene možnosti, da upeljejo pri mestni upravi pravico za izražanje svojega jezika.

Reakcionarno italijansko vodstvo, iz katerega je kasneje izšel ves red lokalno odločujočih fašistov, je nasprotno organiziralo rafinirane institucije, ki so se oklenile slovenskega doseljenca ob prvem koraku in ga sistematično odtujevale od njegovega naroda. Elementarne pravice našega razvoja, kulturnega podviga in primerne osposobitve po načinu, ki je njemu najbolj prikladen, je Slovincu bila odvzeta. Da je moglo izvajati to nedemokratično politiko, je reakcionarno italijansko vodstvo širilo med prebivalci Trsta zbegavanje, da so pol-ljudje, ki ne smejo imeti enakih pravic. Tej asimilaciji, ki se je naslanjala na reakcionarno ideologijo, predhodnico fašiz

F. S. FINŽGARJEVI ZBRANI SPISI

★
I, Sama

(Nadaljevanje)

"Je res več bridkosti v njem kakor sem sanjala v Ljubljani."

"Več bridkosti? Ne več — sama suha bridkost in nič drugega, puščoba in dolgčas, da bi ga prodajale na kilometre!"

"Jaz se veselim zime! Ko ob takih dneh delam kakor za stavo in začne pošteno mestiti okrog oken, to je zame užitek. Ko dovršim delo za Miklavža, imam že drug načrt za zimo."

"Ah, Minka, ti in tvoji načrti!"

"Povejte, mene zanimajo!" je prosila Alena.

"Najprej predlagam, da bomo bolj iskrene: tikajmo se!"

Vse so bile s tem predlogom zadovoljne in so si segle v roke.

"Torej suha bratovščina," se je zasmejala Mara in stisnila roko Aleni. "Toda prvega vaju povabim na punš. Takega vam napravim, da se še tebi, Minka, otaja zmazlo srce."

"Dobro! Ali ne samo prvega. Določimo vsak teden čajni večer!"

"Izvrstno! Živeli čajni večeri!"

Mara je zamahnila s solnčnikom.

"Toda vnaprej ti povem, Minka, da ne bomo puste pri teh večerih. Jaz, recimo, bom govorila o sami ljubezni in zabavljal na vse tiste, ki so si izmislili naš imenitno dolgočasni poklic."

"Pri večerih bo vladala republika!"

"Čprav anarhija," se je zasmejala Minka. "Sedaj pa moj načrt, Alena! Mara ga itak ne bo poslušala."

"Bom ga, toda vem, da bo gorla iz njega požrtvovalna ljubezen do domovine! Le pridiguj!"

"Moj načrt je ta: Za dekleta, ki so že iz ponavljavne šole, otvorim tečaj za gospodinjstvo."

"Za gospodinjstvo?" sta se zavzeli obe hkrati.

"Da, za gospodinjstvo. Prečitela sem nekaj izvrstnih del, kako skrbje za izobrazbo ženstva drugod. Zakaj bi pri nas ne?"

"Seveda naj skrbje tudi pri nas! Kdo trdi, da smo zoper iz-

obrazbo — ali, da bi se ubijale me, ko imamo šole že preko grla, no, hvala lepa za take načrte. In zastónj povrh! Minka, lepo te prosim, ne nori!"

"Sodim, da to delo ne bo zastónj! Narod bo žel od te setve!"

"Narod, narod, ti in tvoj narod! Brr! Kar začni po Prešernovo: Gosence kaj na repo varje, kak prideluje se krompir narbolji! Alena, ne pohujšaj se nad socialistom!"

"Da bi mogla biti resnični socialist in pohujšati vse ljudi!" Minka so se oči od navdušenja svetile. "Poglejta, tu smo pri krasnem sadovnjaku. Zimska jabolka odtrgavajo. Vidita, ta vrt je delo moža, ki je bil socialist, preden se je svet tega imena zavedal. Z rovnico, z nožem in cepiči je hodil od vrta do vrta. In danes blagoslovja fara njegov spomin! Da, da, blagoslovljeno tvoje ime, ti revni, vaški učitelj!"

"Alena, Minka že pridiguje! Sedaj sva izgubljeni! Poslušaj, solnce, in se ustavi na svoji poti!"

Mara je iztegnila roko proti nebu.

"Mara, strahovito si poredna! Meni se zde Minkine misli izvrstne. Samo vsaka ni da bi jih izvajala!"

"Tole je misel zame," se je zasmejala Mara navihanski in pokazala s solnčnikom po cesti.

Oddaleč so zagledale popotnika v gosposki suknji. Njegova hoja je bila prožna in mladeniška. Pojav mestne moške obleke je bil v samotni dolini tak dogodek, da so vse tri umolknele in opazovale prihajajočega.

"Tisti Taljan je, ki kupuje od Strniške," je prva spregovorila Alena.

"Agent," je omenila malomarno Minka, ki je sicer niso užalile besede Marine, ali je bila vendar nekoliko potrta, ker ni mogla dati duška čustvom, ki so ji polnila srce.

"Ni Taljan in ni agent! Poglejta, pozdravlja!"

Popotnik je resnično zamahnil s klobukom, kakor za pozdrav.

Zdelo se jim je celo, da se je podvizal, odkar jih je zagledal.

"Tvoja misel ti gre naproti," je ponagajala Minka Mari, ki je napeto upirala oči v popotnika. Toda Mara je vzkliknila, preden je Minka dokončala stavek:

"Brest!"

Vse tri so obstale.

Mara je razpela solnčnik in zakročila z njim nad glavo.

Popotnik je snel vnovič klobuk in zamahnil z njim v pozdrav.

"Brest!" je vzkliknila zopet Mara in tako zardela, da je takoj opazila Alena. Ali čutila je tudi sama, da ji je v lice zavaločila kri.

"Čeden študent! V nekaj dneh je dovršil semester."

Tako je Bresta hladno obsojila Minka, kateri je bilo tako očitno navdušenje obeh tovarišic zaradi dijakovega prihoda sila odveč.

Alena in Mara sta se ob Minkini pikri opazki spogledali. Druga drugi sta brali z obraza, kar bi bili radi obe zabrisali.

"Briga me njegov semester! Nekaj zabave bo vendarle z njim. Za silo je dober."

Tako je skušala prikriti rdečico Mara.

"Sebičnica!" je zamrmrala Minka.

"Ne sodimo," ga je opravičevala Alena. "Bržkone ima vzrok, da se je vrnil tako hitro z Dunaja."

Nato so vse utihle. Na trdi cesti so se že čule Brestove stopinje. Vse tri so pridržavale korake, kakor bi lagodno šetale in bi mu hotele dokazati, da mu ne gredo naproti.

Urednikova pošta

Za takojšnjo pomoč

Sledeči rojaki so darovali za takojšnjo pomoč ob priliki 10-letnice Progresivnih Slovencev:

Mr. in Mrs. Peter Lustrik \$35, Mr. in Mrs. Vinko Coff \$25, Mary Ivanush \$10. Po \$5.00: Cecilia Brodnik, Frances Blatnick, Mr. Frank Slejko sr., Mr. in Mrs. Vehar; po \$3.00: Albina Vehar, Mr. in Mrs. Rabbi. 3 neimenovani vsak po \$1.00, C. Subelj \$2.00.

Ako je bil kdo slučajno izpuščen, ki je tudi daroval, prosimo vas, da nam oprostite ter se vam prav iskreno zahvalujemo za vaš dar.

Odbor.

Priznanje Jontezu

Cleveland, Ohio. — Vse priznanje gre Mr. Jontezu za njegov dopis v "Cleveland News". Opisal je zgodovino primorskih Slovencev in ožigosal britsko pohlepnost. Vsi angleški časopisi bi morali imeti tisti članek, da bi javnost bolj vedela Titovo stališče in za kaj se gre v resnici.

Mrs. Remić.

V kraljestvu mravelj

(Nadaljevanje z 2. strani)

so si dobili Rimljani žene po potrebi.

To nam kaže ravnanje rdeče mravlje, ki se zove tudi roparska mravlja. Ta živalica, ki stavi svoja mravljišča navadno na solnčnih bregovih pod gozdovi, pokrije svoje mravljišče vselej z ostricami smrekovih vej, je najbolj predrzen ropar svoje vrste. Vendar pa ne išče sužnjev vedno, temveč samo tedaj, ako je število delavk v lastnem rodu zelo majhno. Po večini je v teh mravljiščih sužnjev le od enega do deset odstotkov. Mnogokrat pa se najde mravljišča, v katerih je več sužnjev kot gospodarjev, to je delavk lastnega rodu. Kadar nastane v mravljišču tak položaj, tedaj se bliža propad rodu, ker kmalu so sužnji pravi gospodarji.

Tako se zgodi tudi pri mravljah, kakor pri človeku, da propadejo, ki so bili vedno navajeni živeti od dela drugih. V mravljiščih, kjer je pretežna večina sužnjev, postanejo pravi gospodarji kmalu takozvani "šmarocerji", to je, da niso več za nobeno rabo, ampak da žive le od dela drugih. Večkrat se je že opazilo, kako so take razmere uničile razne rodove. Mravlje, ki so pustile opravljati vsa dela le sužnjem, so v svoji lenobi postale kmalu nesposobne za delo. Naravoslovci so opazovali, da niso bile take mravlje sposobne, da bi živle same hrano, ter so jih morali krmiti sužnji. Tako pride večkrat, da se spremeri rod v mravljišču ter da postanejo prejšnji sužnji gospodarji. De-

lo jih je obdržalo zdrave in sposobne za razvoj, med tem ko so gospodarji poginili v brezdelju. Ravno tako se godi v človeški družbi, kjer je takozvana višja družba propadla moralčno in ni sposobna niti za življenje hrane; oni pa ki delajo, ostanejo pri moči in zdravju ter so sposobni, da se množe, da se dvigajo vedno višje do moči in popolnosti, kar vodi vedno bližje do časa, ko bodo živeli prejšnji sužnjedreži, ki so postali kakor mrtev del človeške družbe.

Cedar Flower Shop

Cvetlice za vse slučaje
7518 WADE PARK
HE 2787

ZASTAVE

V sredo, 25. maja, je
DECORATION DAY
(Spominski dan)

Razvijte vašo zastavo na ta dan, posebno ako imate sina ali vnuka v armadi. Pri nas imamo zastave od \$1.25 do \$4.25, droge po \$1.25 in držala po 25c.

Grdina Hardware

6127 St. Clair Ave. EN 9559

Opomba: Trgovina bo zaprta celi dan v sredo.

Substitute for Horse Power

Hooking his pet tiger to a plow, Melvin Coontz, Chatsworth, Calif., gentleman farmer, proceeds with his spring planting regardless of gas rationing or manpower shortage. Coontz declares the most primitive of the animal family takes to dirt farming like a veteran. The tiger, however, is not generally recommended as a farm animal.

Mrs. Remić.

Germany's Nazi Down—Japan Soon to Follow

Left: President Harry S. Truman, officially ending the war in Europe. Gathered around him are members of his cabinet, family and officials. Right: Gen. Dwight D. Eisenhower, supreme Allied commander, makes announcement of German unconditional surrender at SHAEF, France. At left is Sir Arthur Tedder, deputy supreme commander. The world's greatest war was thus brought to a successful conclusion.

Za delavce

Za delavce

THE TELEPHONE CO. POTREBUJE ŽENSKE ZA HIŠNE SLUŽABNICE

ZA POSLOPIJA V DOWNTOWN

ZA VES DAN ALI DELNI ČAS

Polni čas šest večerov v tednu od 5.10 pop. do 1.40 zj.
Stalno delo—Zahteva se izkaz državljanstva—Zglasite se
Employment Office, 700 Prospect Ave., soba 901
od 8. zj. do 5. pop. dnevno razven ob nedeljah

The Ohio Bell Telephone Co.

Mali oglasi

EAST END RADIO

791 East 152nd St.

Popravljamo vsakovrsne električne predmete

Earl B. Cherry

Wm. "Bill" Herman

VSE KARKOLI

potrebuje se od zobozdravnika, budi izvlečenje zob, polnjenje zob in enako lahko dobite v vašo polno zadovoljstvo pri dr. Župniku, ne da bi zgubili pri tem dosti časa. Vse delo je narejeno, kadar vam čas pripušča. Uradni naslov:

vhod na 62. cesti
Knausovo poslopje
6131 St. Clair Ave.

5 akrov farma

naprodaj; staro in mlado drevje, rodovitna zemlja. Nahaja se 3 milje južno od Willoughby, na Chillicote Rd., Route 306. Vprašajte se pri lastniku na 3598 E. 114 St.

Dajte vaš fornec skistit sedaj. Boljša postrežba in boljše delo. Fornec in dimnik skiščen po "vacuumu."
\$4 do \$6

National Heating Co.
Postrežba širom mesta
FAirmount 6516

Proda se

piano harmonike na 120 basov; ene za otroke na 48 basov. V najboljšem stanju. Kdor želi, naj se zgasi na 1158 E. 76 St.

ZA SPOMINSKI DAN
vsakovrsne cvetlice v loncih in šopkih. Vrtnice, geranijus, itd., in posoda za cvetlice za na grob. Lake Shore Nursery & Supplies
17750 Lake Shore Blvd.,
Michael Cavotta

OGLAŠAJTE V
"ENAKOPRAVNOSTI"

Bonds Over America

CATAMOUNT TAVERN

The Second Continental Congress met at Philadelphia on May 10, 1775. That day Ethan Allen and his Green Mountain boys demanded the surrender of Fort Ticonderoga, N. Y. They were not going to let any overseas dictators tax or rule them, and neither are Americans today. That is one reason why we buy War Bonds. The preparations for that drive against the Lake Champlain stronghold were made secretly at a night meeting at little old Catamount Tavern at Bennington, Vt. The catamount monument shown above now stands on the site.
U. S. Treasury Department

Mali oglasi

B. J. RADIO SERVICE

1363 E. 45 St. HE. 3028

Prvovrstna popravila na vseh vrst radio aparatih

Zakonca

brez otrok želita dobiti v najem stanovanje s 4 sobami; v bližini Waterloo Rd. in E. 185 St. Klicajma za oddati, naj poličke 5800.

Uradnice podr. št. 14
S. Ž. Z.

Presednica, Frances Rupert, 19301 Shawnee Ave.; podpredsednica, Antonija Svetek; tajnica, Frances Klein, 19407 Main Ave., IV. 4820; blaginjska čarka, Pauline Sajovec; zapiskarica, Mary Yapel; nadzornice: Frances Globokar, Frances